

Paul Kraaijer's grimmige gevecht tegen extreem-rechts

'Ik ben een geweldloos mens. In principe dan. Maar er zijn momenten dat ik denk, was ik maar radicaal. Dan had ik bepaalde mensen allang iets aangedaan. Toen ik thuiskwam na een fakkeloptocht in Zwolle

tegen het racisme, was het slot dichtgekit, de bel kapotgetrokken en was er honing in de brievenbus gegoten'.

'Toen had ik het liefst bij iemand een steen

door de ruit gegooid. Ik was verbaasd over die reactie. Medestanders hadden het al gezegd: als je maar lang genoeg in deze sfeer zit, dan gebeurt dit vanzelf met je. Maar ik vecht ertegen. Ik zal mezelf niet la-

ten provoceren. Want ik weet zelf ook dat dat de bedoeling is'.

'Ik wil me niet verlagen tot hun niveau. Zo zie ik dat, ja: als verlagen'.

'Tegenstand maakt me resoluter'

(Door Jelle Boonstra)

Drie jaar geleden besloot Paul Usbrand Kraaijer, baanloze te Zwolle, de strijd aan te binden tegen extreem-rechts. Lange dagen, niet zelden faxt hij om half drie 's nachts nog naar de media om te waarschuwen voor het oprukkende gevaar van extreem-rechts. Dan brandt er in z'n flat op tweehoog nog licht, als enige in hele Pieter Steijnstraat, in zo'n naoorlogse wijk waarop socialistische zo graag hun sociale vernieuwing loslaten.

Zodra CP'86 of Centrumdemonstranten zich roeren, vinden ze

'Ze lappen basisrecht van alle Nederlanders aan hun fascistische laars'

in Overijssel de degens te kruisen met extreem-rechts. De

dat alles zorgvuldig in kaart brengen'.

Maar de tegenpartij doet precies hetzelfde. Kraaijer heeft ordners vol met folders van CP en CD verzameld, die steevast opvallen door een uiterst gebrekkige taalbeheersing. Als het allemaal niet zo zwaarwichtig was, had Paul zelf ook moeten lachen om de folder die de CD in Dedemsvaart gul aan tegenstanders uitdeelde en waarin met kapitale letters werd gemeld dat 'Jan Modaal het gelach betaald'.

Z'n inspanningen leverden hem in het tegenkamp weldra de (voorspelbare) bijnaam Paul Oproerkraaijer op. Daar-

Kraaijer met zijn Anti-Fascistische Aktie (AFA) tegenover zich. Het slokt naast z'n uitkering nagenoeg alle tijd op. Plus de energie die belegd zou kunnen worden in een vaste relatie. 'Daar begin ik ook vanwege het risico niet aan. Er is hier al brand gesticht, er zijn bedreigingen. Daar wil ik niemand aan bloot stellen. Vrienden zijn al bang om een eindje met me op te fietsen. Die zijn blij als ze kunnen afslaan'.

Voor hem ligt de actie tegen extreem-rechts in een logisch verlengde van eerdere actiedoelen. Hij was tegen kruisraketten, voor hulp aan Nicaragua, tegen Shell, voor behoud van de Zwolse Emmaschool en tegen het beschliden van duiven op de Efteling. 'De grote gemene deler? Het heeft te maken met 'n brok onrecht, een solidariteitsgevoel, dingen die niet mogen plaatsvinden. Ik ben een bewogen mens'. Meer een doener ook, zegt Kraaijer, dan iemand die zich verliest in lange filosofische beschouwingen.

Janmaat

In het wereldje van actievoerers groeide hij uit tot een opinion-leader. Hij oogt evenwel uiterst goedmoedig: bijna een schaaap in schaapskleren? Recentelijk werd hij in nog in de krant beschreven als een actievoerder 'met het uiterlijk van een postzegelverzamelaar'. Het deert hem niet. 'Ik ben radicaler in het denken dan veel anderen'.

Hij was er destijds bij om Janmaat te weren op het Binnenhof en besloot met een Zwolse tak van de AFA (eerst afkorting voor Anti Fascistische Activiteiten en nu voor Anti Fascistische Aktie - steevast geschreven met de 'K' die in de jaren '70 nog zo modern was)

strijd pakt grimmiger uit dan hij vooraf dacht. Stadsgenoot Henk Ruitenbergh schopte het tot landelijk voorzitter van de extreme CP'86. En in Hardenberg is J.C. de Jong inmiddels hoofdbestuurder geworden van de Centrumdemocraten.

Proeftuin

Kraaijer is ervan overtuigd dat Overijssel, buiten het zicht in de Randstad, een belangrijke proeftuin voor extreem-rechts is geworden. Dat blijkt ook uit de strategische manier waarop de CD-ers een vergaderruimte willen vinden en zaterdag de druk nog verder opvoeren door in Zwolle te protesteren tegen de 'discriminatie' van hun partij. Maar bij elke zet op het schaakbord doet AFA een tegenzet. Niet zelden zonder succes.

AFA bewerkte gemeentes, de horecabond en zaaleigenaren en mede daardoor lukte het de CD tot nu toe nog steeds niet om zaalruimte te vinden. Ook in ander opzicht is Overijssel een proeftuin.

'Terwijl de Centrumdemocraten en CP'86 landelijk niets van elkaar wilden weten, was hier een rituele paringsdans aan de gang. Toen Ruitenbergh in de Zwolse raad vragen stelde over de vergaderruimte voor de CD, zaten er pontificaal CD-ers op de tribune. Bij de actie van Centrumdemocraten in Dedemsvaart doken ook Eite Homan en CP'86-raadslid Martijn Freling op, een man die zelf zegt dat hij huurling is geweest in Servië. De Duitse justitie heeft belangstelling voor hem, omdat hij de terroristenorganisatie 'Eine Bewegung in Waffen' oprichtte. Ze zitten in de hoek van de extreem-skinheads. Types met een getatoueerde Duitse adelaar op hun achterhoofd. We willen

na volgde de oproep om 'eens dieper in te gaan op de activiteiten' van het Zwolse AFA-lid (die tevens in de steunfractie van GroenLinks zit - een dubbele zonde in de ogen van extreem-rechts).

In het oktober-nummer publiceerde 'De revolutionaire Nationalist', het huisorgaan van CP'86, het adres van GroenLinks-voorman Paul Rosenmüller (waar snel daarna de deur werd ingetrapt) en dat van Kraaijer, alleen fout geschreven als President Steijnstraat. Daarna begonnen de bedreigingen. Vooral telefo-nisch.

'Er kwamen ook brieven, die me argwanend maakten door de adressering (president Steijnstraat) op de envelop. Ik heb ze voorzichtig openge-maakt. Andere actievoerders zijn wel eens verwond door scheermesjes die tegen de bovenkant waren geplakt. Ik heb hier ook een stencil hoe je bombrieven kunt herkennen. Je weet maar nooit'. Een brief, voorzien van twee hakenkruizen, spreekt duidelijke taal: 'Ik zit dicht bij je. Een keer heb ik je al op de korrel van mijn pistool gehad. De volgende keer schiet ik het hele magazijn op je leeg. Dood aan links, Sieg Heil!'. Het origineel, zegt Kraaijer, ligt bij de politie.

Oppergod

Extreem-rechts leest uiterst zorgvuldig de krant, blijkt uit alle documentatie. Foto's van actievoerders worden uitgeknipt en gepubliceerd in eigen publicaties met namen en adressen erbij. Toen we in mei in de Zwolse raadsaal protesteerden tegen het insprekrecht van CP-medestanders, werden we bij terugkomst gefotografeerd door CP'er Johan van Enk uit Lisselmuide. Hij riep 'Dag Paul' en drukte af. In

RECHTS

Paul Kraaijer: 'Ik laat me niet bang maken.'

november stonden de foto's in het blad van CP'86'.

In mei belden ook twee skinheads aan bij twee Zwolse vrouwen (eentje zit bij AFA, maar de ander had alleen maar een anti-racisme poster voor het raam) en namen foto's. Paul: 'Eentje zei: Zo, jij staat op onze dodenlijst. Terwijl één van de vrouwen me overstuurt belde, werd ook bij mij aange-beld. Dezelfde mannen. Ze riepen me bij m'n naam en ik kon net de deur nog dichtsmijten. Intimidatie natuurlijk. Maar tegenstand maakt me alleen maar resoluter. Het is een bewijs dat ze veel rabiater zijn dan het publiek denkt. Een man als Ruitenbergh probeert zich fatsoenlijk voor te doen. Maar je bent niet fatsoenlijk als je je als landelijk voorzitter niet gewoon distantieert van extreem-rechts ordediensten, van mensen als Martin Freling of Constant Kusters. Die liepen openlijk rond in een Rudolf Hess-T-shirt. Ik was in Lisse, toen we CP'86 het vergaderen wilden beletten en toen ze achter de ramen de Hitlergroet brachten. Een paar leden hadden kappen opgezet van de KuKluxKlan. De Leidse onderzoeker Van Donselaar zegt aanwijzingen te hebben dat extreem-rechts een eigen inlichtingendienst heeft: de ODIN, zoals we al vermoeden. Een afkorting van Onderzoek Documentatie en Informatie Netwerk. En niet geheel toevallig ook een Germaanse oppergod'.

- Toch lijken extreem-rechts en de actievoerders elkaar nodig te hebben als yin en yang. De een doet wat en de ander staat meteen als een bok op de ha-

TEGEN EXTREEM RECHTS

verkist. Heeft het niet veel meer rendement om gewoon niet te reageren?

'Doodzwijgen helpt in elk geval niet. Dat heb je wel gezien tussen 1990-1994, toen extreem-rechts weinig publiciteit kreeg en toch een grote verkiezingswinst binnenhaalde. We nemen nooit zelf het initiatief. We reageren alleen als extreem-rechts het initiatief neemt. Het heeft wel degelijk rendement om op deze manier te opereren. Want tot nu toe zijn alle pogingen van Centrumdemocraten om te vergaderen in de kiem gesmoord. We hebben bereikt wat we wilden bereiken. Namelijk: dat de vergaderingen worden gedwarsboomd'.

- Tot welke prijs? Een zaaleigenaar in Dedemsvaart werd telefonisch bedreigd met de dood en brandstichting. Door tegenstanders. Zitten die ook bij de AFA?

'Absoluut niet. Wij zijn nooit uit op geweld. Er is niemand van de AFA die aankondigt een zaak plat te branden. We denken gewoon dat het uit extreem-rechts hoek kan komen, in 'n poging ons te criminaliseren. Voor mij is het een bewijs te meer dat er mensen zijn die ons in een kwaad daglicht willen stellen'.

- Maar er zijn aantoonbaar reischoppers onder jullie actievoerders. Bij Ruitenbergh's installatie kwam het tot vechtpartijen, drie arrestaties, ME-bescherming. Terwijl hij z'n handen wel thuisield. Hoe kan het dat een partij die jullie onder meer geweld verwijten

TEGEN EXTREEM RECHTS

'Geweld gaat nooit van ons uit'

juist met geweld bestreden wordt?

'Geweld gaat nooit van ons uit. Maar als de tegenstanders beginnen, door ons zoals in Lisse met asbakken te begoelen, dan mag je terugslaan, je hebt het recht om je te weren. In principe moet je geweldloos zijn. Tenzij! Dat geweld in Zwolle heb ik sterk veroordeeld. Ik heb vantevoren ook de aanbeveling gegeven om de actie op zich geweldloos uit te voeren. De reellen waren pas achteraf. Je kunt natuurlijk nooit garanderen dat iedereen in de hand te houden is, dat trammant voor 100 procent te voorkomen is.

- Maar het publiek roept na afloop van zulke confrontaties dat het allemaal maar rapalje is. Ultrarechts of ultralinks, het maakt niet uit. Of je nou door de hond of de kat wordt gebeten..... Is dat een goede PR?

'Nee natuurlijk'.

- En waarom dat vermommen? Jullie zien de strijd tegen extreem-rechts als een nobele daad. Horen daar bivakmutsen bij?

'Die bivakmutsen hebben een reden die door de media zelden wordt belicht: de angst. Kijk, ik durf gewoon voor mijn strijd uit te komen, met naam en toenaam. Maar dat heeft dus wel

gevolgen, je loopt risico's. Je kunt worden herkend. En dan kan je veel overkomen. Er zijn mensen die zich daarom liever vermommen. Ik kan me wel voorstellen dat er voor het publiek een dreiging vanuit gaat: vijftig mensen met maskers op. Persoonlijk zie ik ook liever 150 mensen zoals ik, gewoon en maskerloos op straat. Je belemmert door die bivakmutsen misschien ook wel een toestroom van andere mensen, die eigenlijk mee willen doen, maar nu gewoonweg niet deelnemen. Bij ons wordt die discussie dus nog steeds gevoerd'.

- Iets anders. De CD hamert erop dat ze een democratisch gekozen partij is. En dus met grondwettelijk recht om te vergaderen. Hebben ze daar geen gelijk in?

'Nee, iemand die de vrijheid van anderen niet respecteert is zelf de vrijheid niet waard. Ik permitteer me er een woordspeling bij: ze lappen het basisrecht van alle Nederlanders aan hun fascistische laars. Ze intimideren, bedreigen. Wij willen de fascisten gewoon niet de gelegenheid geven om hun ideeën te verspreiden. Bovendien willen we de discussie aanzwengelen. De bestuurders laten nadenken over beleid. Je ziet nu dat extreem-rechts gewoon demonstreert, zelfs als een bijeenkomst is verboden. Negen van de tien keer treedt de politie niet op. Dat gaat steken. We hebben gemerkt dat er wel maatregelen komen als we een tegenactie aankondigen. Op zich begrijpelijk. Een burgemeester heeft namelijk nauwelijks mogelijkheden om de CD te weren. Zodra er vrees

is voor de openbare orde, dan heeft hij wel een instrument in handen. Ik weet gewoon dat sommige burgemeesters blij zijn als we een anti-demonstratie aankondigen. Burgemeester Pijlman van Avereest kwam zelf bijna aan met een formulier voor de vergunning van de tegenactie in Dedemsvaart. Hoe prettig dat ook is, wat wij eigenlijk willen is een stap verder gaan. Een burgemeester moet een CD-bijeenkomst niet verbieden uit angst voor ordeverstoring, maar op grond van het wetboek. Extreem-rechts schendt namelijk constant artikel 1 door in het openbaar aan te zetten tot discriminatie. Verbiedt het dan op grond daarvan'.

Dodenlijst?

Binnen de AFA is veel speculatie over de vermeende dodenlijst, die de radicale vleugel van CP'86 zou hebben opgesteld. Bestaat die lijst? 'Ik heb sterke aanwijzingen van wel', reageert Kraaijer. Op aansporingen om de bron ervan te noemen geeft hij consequent niet thuis. 'Maar ik vind de informatie betrouwbaar'.

In elk geval heeft extreem-rechts wel een urgentielijst. 'Ruitenbergh heeft in het radio-programma van de School voor Journalistiek verteld dat er een landelijke urgentielijst bestaat met mensen in Nederland, die voor hen lastig zijn. Buiten de uitzending om vertelde hij verder nog dat ik op nummer vijf sta'. Zowaar breekt trots door. Of was het een grimas van angst? 'Nee', zegt hij: 'Ik zie dat als een complimentje. Een teken dat je je werk goed doet'.

en een keltisch kruis (populair symbool in kringen van CP'86) staan getekend. De Zwolse politie neemt deze laatste bedreiging zeer hoog op.

Kraaijer is niet de enige tegen wie een intimidatiecampagne is opgezet. De inlichtingendienst van CP'86 is voortdurend bezig 'tegenstanders' te fotograferen en laat tegenwoordig fotoalbums circuleren met afbeeldingen van mensen die het leven zuur gemaakt moet worden. Gemeenteraadsleden van GroenLinks in Spijkenisse die zijn bedreigd, tonen zich zo geïntimideerd dat ze niet eens meer hun eigen partijmaandblad te woord willen staan over de strijd tegen het fascisme.

Extreem-rechts steeds actiever en agressiever

ZWOLLE (GPD) - Extreem-rechts in Nederland treedt steeds georganiseerd op. Volgens anti-fascistische waarnemers zijn Centrumdemocraten en CP'86-leden systematisch bezig informatie te verzamelen over hun 'tegenstanders'. Er is een intensieve intimidatiecampagne gestart tegen linkse politici, journalisten en anti-fascistische actievoerders. En sinds een jaar is de demonstratie-activiteit van extreem-rechts enorm toegenomen.

Groepen rechts-extremisten, onder wie verklaarde neo-nazi's, houden minstens een maal per maand in een grotere stad een, meestal il-

legale, manifestatie. Het vermoeden bestaat dat de extreem-rechts organisaties inmiddels hun knokploegen speciaal hebben getraind om snel en gedisciplineerd toe te slaan. Zoals begin februari toen enkele linkse demonstranten in Rotterdam werden afgetuigd na eerdere ongeregeldeheden in de stad. Dit 'professionelere' optreden zou mede voortvloeien uit de oprichting van de Nationalistische Veiligheidsdienst NVD, waartoe CP'86-voorzitter Henk Ruitenbergh in 1994 het initiatief nam. In haar streven zich meer dan

voorheen collectief op straat te manifesteren, boekte extreem-rechts vorige week een nieuw succes: komende zaterdag mag er legaal gedemonstreerd worden in de gemeente Zwolle. Midden op de dag, in het centrum van de stad, waar het op dat moment erg druk zal zijn met winkelende mensen en bezoekers van de markt.

Risico

Burgemeester J. Franssen van Zwolle neemt daarmee bewust een risico. Franssen, VVD'er, heeft in

zijn afweging een uiterst liberaal standpunt betrokken: hij hecht, verwijzend naar de Grondwet, aan een maximale vrijheid van demonstratie. Op een ander tijdstip zal, eveneens in het centrum van de stad, een tegedemonstratie worden gehouden, waartoe is opgeroepen door de AFA, de Anti-Fascistische Aktie.

In tegenstelling tot veel van zijn collega's grijpt Franssen de tegedemonstratie niet aan beide betogingen te verbieden uit vrees voor een verstoring van de openbare orde. Franssen hoopt dat afspraken

die de Zwolse politie heeft gemaakt met vertegenwoordigers van extreem-rechts en met AFA, ertoe leiden dat de twee manifestaties zonder incidenten verlopen. Er wordt wel extra politie achter de hand gehouden.

Franssen vindt dat de autoriteiten pas moeten optreden als een demonstreerders partij daadwerkelijk over de schreef gaat. De wet geeft burgemeesters de vrijheid een demonstratie-aanvraag van extreem-rechts te honoreren, na het toetsen van de lokale situatie. Overleg onder burgemeesters leidde er vorig

(Door Maurice Wilbrink)